

GHT 1978-09-08

Försvarsdebatt väst: Med anledning av ett helikopterbesök

Överbefälhavarens och delvis också marinchefens prioriteringar av det svenska försvaret på mellersta ostkusten och sydkusten är helt oförenliga med de klart uttalade ambitionerna om att vi skall förfoga över ett så starkt försvar att vi kan välja alliansfrihet i fred och neutralitet under krig.

— Det är lättsinnigt att tro att fienden alltid kommer från öst. I dagens läge måste vi i lika hög grad vara beredda på ett anfall från väst, sade den socialdemokratiska riksdagsmannen Karl-Erik Svartberg, när riksdagens helikopterburna försvarsutskott besökte och lät sig informeras om det västra militärområdet.

För ett antal år sedan hörde jag en föreläsning av ÖB Stig Synnergren där han berättade att den hittills största upplevelsen under hans militära karriär var då han under en stor militärmanöver på kontinenten sett en helikopterburn amerikansk division i aktion.

Helikopterstrategin

Sedan dess har helikoptertekniken och motsvarande strategi ytterligare förfinats hos såväl NATO som Warszawapaktens stridsberedda styrkor i Mellaneuropa. Socialdemokraten Maj-Britt Theorins ensidigt framförda teorier om att ett eventuellt framtida krig endast kommer att föras med hjälp av kärnvapen — underförstått: lika bra att vi svenskar nedrustar! — motsägs av det faktum att det aldrig tidigare stått så starka konventionellt utrustade styrkor mot varandra längs den än så länge imaginära frontlinjen.

Den svenske försvarsattachén i Oslo, numera regementschefen på KA 4 — överste Lars Ahlström — har klart visat hur omfattande den militära transportverksamheten över och på havet mot våra västra grannländer — Danmark och Norge — kommer att bli i händelse av ett krigsutbrott mellan stormakterna.

I en intervju med GHT sade han nyligen:

— Det är vidare med tanke på Warszawapaktens vitala förbindelser mellan Östersjön och Nordsjön orealistiskt att tro att man inte har noga genomarbetade

planer för ett överraskande anfall mot Danmark. Landets strategiska läge inbjuder till att det kommer att dras in i varje framtida europeiskt krig.

Kort tidsfrist

Redan några år efter det andra världskrigets slut räknade den världsberömda amerikanske fallskärmsgeneralen James M. Gavin - 82. luftburna divisionens chef och vars insatser gick som en röd tråd genom andra världskrigets mest djärva operationer även om han på grund av den halsstarrige Eisenhower aldrig fick erövra Berlin dygnet före ryssarnas intåg - med att WZ-paktens styrkor inom tre dygn kunde stå vid Skagens fyr på den nordjylländska spetsen. I dag torde fristen vara betydligt kortare.

ÖB är inne i ett synnerligen farligt prioriteringstänkande då han tror att han i händelse av en invasion mot den svenska Västkusten - helikopter- eller fallskärmsburen - kan 1) mobilisera, 2) utrusta, 3) organisera och 4) transportera förband från andra delar av landet. Detta kommer att ta veckor i anspråk, och då har också ÖB för länge sedan helt misslyckats med sin primäruppgift att förhindra invasion.

En tilltänkt fiende måste stoppas så länge han befinner sig på havet eller i luften. Den strategin torde det inte längre råda någon som helst diskussion om. I det fallet borde, om inte annat den tyska generalstabens ödesdigra motsättningar inför den allierade invasionen i Frankrike, framstå som ett synnerligen avskräckande exempel.

Maj-Britt Theorins kärnvapenteorier torde förbli teorier. Precis som gasteorierna - till 99 procent - förblev teorier under det andra världskriget.

Ett vanligt rutinbesök

Men mest besviken blev jag vid försvarsutskottets presskonferens på den färglösa moderata ordföranden Per Pettersson från Luleå som menade att "det inte var något märkvärdigt med besöket i Milo Väst".

- Vi väljer olika militärområden år från år. Nu blev det västra områdets tur.

Detta sägs i ett skede då ÖB hotar att "rationalisera bort" KA 4 och halva Örlogsbas Väst!

Han tyckte vidare att meningsskiljaktigheterna mellan å ena sidan ÖB/CM och å andra de högre västsvenska militärcheferna endast var en fråga om olika tidsperspektiv.

Jag tycker att försvarsutskottets ordförande litet närmare skall fundera över vad tid är värd i händelse av en storkonflikt. Vet han förresten att ett he-

likopteranfall från Danmark mot Västkustens centrala och mest känsliga delar betyder en reell transporttid från start till landning på mindre än en timma? Att det därtill kommer en hel del andra betydelsefulla tidsfaktorer är en annan sak. Men detta är transporttiden, som givetvis också kan åtskilligt nedkortas om man anfallsgrupperar sig lämpligt någonstans utanför territorialgränsen.

Svenska underrättelseorgan då? Allright de kan säkerligen ge cheferna goda besked om vad dessa önskar veta, men spelar det egentligen någon roll när det inte finns organiserade förband i beredskap att möta en eventuell inkräktare?

Omöjlig situation

Med tanke på de stående order som militärbefälhavaren general Nils Personne, försvarsområdesbefälhavare överste Kjell Werner och örlogsbaschefen kommendör Hans Hallerdt har skulle säkerligen inte många vilja vara i deras uniformer. Samtidigt som resurserna ständigt naggas i kanten motarbetas de konsekvent av de högre chefer som utfärdat ordena.

Hur upplever en militär chef en omöjlig uppgift?

Är det det där med att slåss till sista patron och sista man...?

I så fall skulle man ju hellre vilja börja heja på Maj-Britt Theorin än på ÖB. Trots att de båda kontroversiellt nog har helt olika underlag för sina nedrustningsresonemang...

Lennart Crusener